

Petre ISPIRESCU (1830 - 1887)

Petre Ispirescu (Rumence telaffuz: [[petre ispi'resku]; Ocak 1830 - 21 Kasım 1887) bir Rumen editörü, folkloristi, matbaacı ve gazeteciydi. En iyi Rumen halk masallarının bir toplayıcısı olarak bilinir ve onları dikkate değer bir yetenekle anlatır.

İki önemli masalı vardır:

1. *Ebedî Gençlik ve Ölümsüz Yaşam*

2. *Yemekteki Tuz*

Yemekteki Tuz

Bir kralın üç kızı varmış. İki kızı devamlı babalarına yalakalık yaparlarmış, ama 3. kız doğrucu ve dürüst bir kızmış. Bir gün kızlar aralarında sohbet ederlerken birbirlerine sormuşlar: “Babamızı ne kadar seviyorsunuz?” Kızların biri “bal gibi” demiş, diğeri “şeker kadar” demiş, son ve dürüst kızsı “ben babamı yemekteki tuz gibi seviyorum” demiş. Bunu duyan diğeri kızlar babalarına 3. kızı şikâyet etmişler ve babaları da ona kızıp krallığından kovmuş. Zavallı kız komşu krallığa gitmiş, orada yemekler yapmış ve çok ünlenmiş, gel zaman git zaman kraliçe kızın ününü duymuş ve onu sarayına almış. Kızcağız sarayda çalışırken bir gün genç prens bir av partisinde yaralanmış, annesi kraliçe günlerce elleriyle bakmış ama prens bir türlü iyileşememiş, en sonunda yorgun düşen kraliçe oğluna bakamaz duruma gelmiş ve kendi de yataklara düşmüş. Prense de bizim kızımız bakmaya başlamış ve ilerleyen günlerde prensi iyileştirmiş. Ama bu dönemde prens bizim kıza âşık olmuş, evlenmek istemişler. Ama kraliçe karşı çıkmış, çok ısrar etmeleri üzerine evlenmelerine izin vermiş. Gel zaman git zaman haberi duyan komşu krallık (kızın babası) genç çifti tebrik etmek için ziyaretine gelmek istemiş. Bunu duyan kızımız çok sevinmiş, hemen hizmetçilere emir vererek “Kimse karışmasın misafir kralın bütün yemeklerini ben yapacağım.” demiş ve bütün yemeklere şeker ve bal koymuş. Ziyafet başlamış, kral yıllar önce kovduğu kızını tanımamış, yemeğe başlayınca kralın surati renkten renge girmiş, bütün yemekler fazlasıyla tatlıymış, sonunda sabredememiş ve ev sahibi krala kızmış: “Beni böyle tatlı yemeklerle mi ağırılıyorsunuz? Bunlar ne biçim yemekler!” demiş. Bunun üzerine kral: “Hayır bizim yemeklerimiz çok lezzetlidir, tuzu da tam kıvamında.” demiş. Neyse ki olay uzamadan kızımız

kendini tanıtmış, o yemekleri bilerek yaptığını ve tuzun da ne anlama geldiğini anlatıp babasına sarılmış. Babası da onu affetmiş. Kraliçe de hizmetçi sandığı gelininin bir prenses olduğunu öğrenince çok mutlu olmuş ve masal mutlu sonla bitmiş.

Ebedî gençlik ve sonsuz yaşam

Ülkenin birinde, kral ve kraliçe bir türlü çocuk sahibi olamazlar. En sonunda bilge bir amca bulurlar ve onu saraya çağırırlar ama amca gelmez: “Ne dertleri varsa onlar benim evime buyursunlar.” der. Bunun üzerine kral ve kraliçe amcanın evine gider, dertlerini anlatırlar: “Bir tek siz bizim çocuk sahibi olmamızı sağlayabilirmişsiniz.” derler. Amca “Tamam sizin çocuk sahibi olmanızı sağlarım ama o çocuktan size hayır gelmez üzülsünüz.” der. Kral ve kraliçe buna rağmen yine de çocuk sahibi olmak isterler. Amca onlara gerekli otları verir ve saraylarına geri dönerler. Sonunda kraliçe hamile kalır, çok sevinirler. Doğum başladığı zaman bebek annesinin karnında ağlamaya başlar. Herkes çok şaşkıncıdır, çocuk bir türlü susmaz ve doğmaz. Bunun üzerine kral baba, oğluna vaatlerde bulunmaya başlar: “Altınlar vereyim”... Yok. “En pahalı hediyeleri alayım.” ... Yine yok. En sonunda çaresizce yalan söyleyerek: “Sana ebedî gençlik ve sonsuz yaşamı vereyim.” Der. Bunu duyan bebeğin ağlaması kesilir ve doğum gerçekleşir.

Bu güzel bebek, krallığın en iyi imkânlarıyla büyüüp yetiştiğinde doğum gününde babasının karşısına geçer: “Hadi bakalım bana vadettiğin hediyeni ver.” der. Kral şaşırır, bu vaadin bir yalan olduğunu, böyle bir şeyin olamayacağını, bunu sadece doğması için söylediğini söyler. Ama prens ısrarlıdır, babasına inanmaz ve: “Madem sen vermiyorsun, ben de bütün dünyayı dolaşır, kendim bulurum.” der. Bunun için saraydan ayrılıp yolculuk hazırlıklarına başlar. Annesi ve babası onun için 200 kadar asker, at ve atların taşıyabildiği kadar erzak hazırlatırlar, prens de kendine ahırdan bir at almak ister ama atların hiç birini beğenmez. Ahırın bir köşesinde yaralı, sefil halde zavallı bir at görür ve onun yanına gider, tam atı sardığı anda at konuşmaya başlar: “Eee sonunda bir yiğit bana dokundu.” der. Prens şaşırır, at devam eder konuşmaya: “Eğer beraber yola çıkacaksak, altı hafta boyunca beni sütte pişmiş arpayla besle, babanın senin yaşındayken kullandığı kılıcını, miğferini, zırhını ve giysilerini al.” der. Prens hemen hizmetçilere emir verir, babasının giysilerini buldurur ve atı da beslenmeye başlar. Altı haftanın sonunda o hasta at iyileşir ve dört kanatlı harika bir uçan ata dönüşür. At iyileştikten sonra üç gün içinde prens bütün hazırlıklarını tamamlar, herkesle vedalaşır ve saraydan ayrılır. Saraydan uzaklaşınca yanındaki

200 askerle konuşur, onları orada kalmaya ikna eder ve yola yalnız devam eder. Derken, ünlü bir cadının arazisine girer. Cadı hemen onu bulur ve durumunu anlatır, cadı da zamanında anne ve babasının sözünü dinlemediği için cadıya dönüşmüştür. Akşam beraber yemek yerlerken prensin gözüne cadının bacağı takılır, bacağı kopmuştur ve salonda bir köşede durur. Prens o bacağı alır ve cadının bedenine takar. Cadı bacağına tekrar kavuşur. Prens, ertesi sabah cadının yanından ayrılır ve atıyla yeniden uçmaya başlar, derken güzel bir sarayın üzerine gelir. Tam o anda sarayın etrafındaki bütün hayvanlar ulumaya başlarlar ve saraydan bir prenses çıkarak hayvanları susturur, prensi sarayına davet eder. Sarayın sahibesi olan prenses çok güzel bir peridir. Beraber içeri girerler, prenses sarayda iki kız kardeşiyle beraber yaşamaktadır. Bütün kızlar prensin orada kendileriyle birlikte kalması ve yaşaması için yalvarırlar, prens de kabul eder. Bir müddet sonra kız kardeşlerin en küçüğüyle evlenir ve mutlu olurlar. Artık kraldır. Kızlar kralın hüznü vadisine hiç adım atmaması gerektiğini söylerler, o da bunu kabul eder ve hep genç kalıp uzun yıllar yaşar. Bir gün tavşan avına gider, tavşana bir ok atar, yakalayamaz. İkinci oku atar, yine vuramaz. Üçüncü okta tavşanı avlar ama farkına varmadan hüznü vadisini topraklarına girmiş olur. Saraya dönerken anne ve babasını çok şiddetli bir şekilde özlediğini fark eder. Saraya döndüğünde yüzündeki hüznünden kızlar ne olduğunu anlarlar, ama kralı memleketine gitmemeye ikna edemezler. Atı da gitmesini pek istemez, “Tek şartla seni oraya götürürüm. Saraya vardığımızda seni bir dakika bile beklemem, hemen geri dönerim.” der. Kral bu şartı kabul eder. Yola çıkarlar. Cadının ülkesinden geçerken görürler ki cadının sarayı yok, yerine yeni yeni evler yapılmıştır. Halka sorar cadıyı ama kimse onu hatırlamaz, bilmez. Durmaz yoluna devam eder ama meydanda kralın saçları sakalı uzar ve yaşlanmaya başlar. Sonunda anne ve babasının ülkesine gelir, atı onu yere indirir. Ülkesine geri dönen kral şehirde dolaşır, sarayı bulmaya çalışır ama her yer çok değişmiştir. Sonunda sarayın kalıntılarını bulur, harabeler içinde dolaşır, ama anne babasından bir iz bulamaz. En sonunda sarayın ahırını bulur, orası da harabe olmuştur. Ahırda bir bodrum olduğunu hatırlar ve hemen bulur, bodrumun kapısını açıp aşağı iner, annesinin ve babasının anılarını orada bulur. Bir sandık ve eski bir taht dile gelir: “Nihayet geldin, sen gelmeseydin ve beni bulamasaydın ben de az sonra yok olacaktım.” der ve yok olur. Kral da orada ölür.

Ebedî gençlik ve ölümsüz yaşam masalı - 1882 yılında Petre Țepirescu tarafından kaleme alınmıştır. Masal genel anlamda fantastik bir hikâyedir. Olağanüstü kahramanlar, iyiler ve kötüler karşı karşıya gelmektedir. Romandan daha geniş bir anlamı vardır, çünkü masalda mitoloji, etik, bilim, bakış açısı ve kurgu bir aradadır.

Bu masalda Romen kültürünün temel felsefesi yansıtılmıştır- yaşam ve lme bakış açısı, insanın evrendeki yeri mutluluğun sınırları ve işlevi. Ölüm sadece sembolik olarak yenilebiliyor, hayatta hiçbir Őey özellikle de mutluluk kendiliğinden gelmiyor.

-insanın hayatını değiştiremezsin başı ve sonu bellidir.

-masal halk tarafından yapılmış edeb bir yapıtır ve hayatı fantastik olarak görmektedir.